

SELÂM'IN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ
وَإِنَّا بِكُمْ لَاحِقُونَ اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُمْ وَلَا
تَفْتِنَّا بَعْدَهُمْ

(ه.ه.ب. عن عائشة)

RE. 215/1 (Es-selâmü aleyküm dâra kavmin mü'minîne, entüm lenâ feratun ve innâ biküm lâhiküne, allâhümme lâ tahrirnâ ecrahüm, ve lâ teftinnâ ba'dehüm.)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât! [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Kabirdekilere Selâm Verilmesi

İbn-i Mâce ve Beyhakî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ
وَإِنَّا بِكُمْ لَأَحِقُونَ اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُمْ وَلَا
تَفْتِنَّا بَعْدَهُمْ

(ه. هب. عن عائشة)

RE. 215/1 (Es-selâmü aleyküm dâra kavmin mü'minîne, entüm lenâ feratun ve innâ biküm lâhikûne, allâhümme lâ tahrirnâ ecrahüm, ve lâ teftinnâ ba'dehüm.)

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.9, no:1535; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.71, no:24469; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.190, no:4748; İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.135, no:590; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.II, s.203; Hz. Aişe RA'dan.

(Es-selâmü aleyküm dâra kavmin mü'minîne)
“Allah’ın selâmı üzerinize olsun ey müminler
kavminin yurdu! (Entüm lenâ feratun ve innâ
biküm lâhikûne) Siz önden gidicisiniz, biz de
peşinizden size kavuşacağız. (Allâhümme lâ
tahrirnâ ecrahüm) Ey Allahım, onların ecrinden
bizi mahrum etme! (Ve lâ teftinnâ ba’dehüm)
Onlardan sonra bizi fitneye uğratma!”

Başka bir rivayet şöyle:

Ebû Nuaym ve İbn-i Asâkir, Cühdeme’den, o da
Beşîr el- Hasâsiyye RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّا بِكُمْ لَاحِقُونَ
وَإِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ. لَقَدْ أَصَبْتُمْ خَيْرًا
بَجِيلاً وَسَبَقْتُمْ شَرًّا طَوِيلًا

(حل. كر. عن الجهدمة عن بشير؛ أن النبي خرج ذات ليلة، فتبعته، فأتى البقيع فقال فذكره.)

RE. 215/2 (Es-selâmü aleyküm dâra kavmin
mü'minîne, ve innâ biküm lâhikûne, ve innâ
li'llâhi ve innâ ileyhi râciûne, lekad esabtüm
hayran becîlâ, ve sebaktüm şerren tavîlâ.)

² İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.X, s.305; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-
Evliyâ, c.II, s.26, no:1; Cühdemededen, o da Beşîr el-Hasâsiyye
RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.655, no:42594; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIII,
s.279, no:13342.

(Es-selâmü aleyküm dâra kavmin mü'minîne)
“Allah’ın selâmı üzerinize olsun ey müminler kavminin yurdu! *(Ve innâ biküm lâhikûne)* Biz size kavuşacağız. *(Ve innâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciûne)* Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz ona döneceğiz. *(Lekad esabtüm hayran becîlen)* Sizler büyük bir hayra nail oldunuz. *(Ve sebaktüm şerren tavîlâ)* Dünya şerrini de atlattınız.”

Dört tane hadis var bu hususta...

(Dâra kavminmü'minîn) Müminler kavminin yurdu mezarlıktır. Mezarlıklar, ahirete göçen mü'minlerin yeridir.

Şimdi biz birbirimize rast gelince “Es-selâmu aleyküm!” diyoruz. Ama mezarlığa girdiğimiz vakitte kime selâm vereceğiz? Orada karşımızda bir muhatap yok. Oraya selam;

(Es-selâmü aleyküm dâra kavmin mü'minîne)
“Allah’ın selâmı üzerinize olsun ey müminler kavminin yurdu!” tarzında olur.

Kimler yatıyorlarsa onlara karşı verilmiş olur.
“—E canım hocaefendi, onlar ölmediler mi?”

Öldüyseler, ölüp de yok olmadılar ki. Bu alemden öteki aleme intikal ettiler. Bir alemden diğer âleme intikal var. İntikal olunca o burada nasıl duyuyorsa, orada da öyle duyuyor. Burada nasıl görüyorsa, orada daha iyi görüyor.

Sen gece uykunda vücudun yatağında rahatta, hiçbir şeyden haberin yok. Birçok şeyleri haber veriyor söylüyorsun, “Rüyamda gördüm ve işittim.” diyorsun. Şöylece de konuştuk diyorsun.

Ama biz senin yanındaydık, ne ağzından söz çıkıyordu ne de gözlerinden de bir şey görünüyordu. Gözlerin de kapalıydı, ağzın da yumuktu.

Konuşan kimdi orada?

İşte bu konuşma bize bir ihtar. Sizden başka bir âlem var.

Binâen aleyh siz bu dünyadan ölünce kaybolmuyorsunuz, diğer bir âleme intikal ediyorsunuz. Binâen aleyh oradayken kardeşlerinize rast geldiğiniz vakit de, uğradığınız vakitte, yollarınız oraya uğrarsa, muhakkak onlara selam vereceksiniz. Nasıl birbirimize karşı geldiğimiz vakitte selam veriyoruz, oradaki kardeşlerimize de böyle selam vermek mecburiyetindeyiz.

Hele bizim içimizden bazen bahtiyar insanlar vardır ki, hayatlarında da şöhret kazanmış muhterem insanlar vardır. Onların kabirleri de malumdur. Onların kabirlerine varıldığı vakitte, onlara bir salât u selâm okunarak, arkasından ismi ile beraber bir selâm verilir. Kimse o belli olan zât, onun ismi ile beraber ona bir selam verilir.

O selâm verildikten sonra, senin kapının ziline basman gibidir bu selâm. Kapının ziline bastığın vakit, evde insan varsa nasıl gelirse, onun ruhu derhal mezarı ile irtibat halindedir, gelenin kim olduğunu bilir. İcap ederse sen de söyle, “Ben de filanım.” de.

Bazen görüşmemek dolayısıyla aradan uzun zamanlar geçince insan birdenbire kim olduğunu hatırlayamıyoruz. Biz şimdi bile; “–Tanımadın mı beni?” diyorlar.

Düşünüyorum, düşünüyorum;

“–Galiba tanıyamayacağım.” diyorum.

“–Hani filan zamanda görüştüydük ya?”

“–Haaa, sen misin o?” diyerekten bir intikal hâsıl oluyor.

İşte oraya da, “Ben de filanım!” diyerek böyle kendini de bir takdim ederse, irtibat hâsıl olur. İrtibat hâsıl olduktan sonra, konuşma kolaylaşır.

Bahusus Rasûlüllah SAS’ın şebeke-i saadetlerinde, huzuruna varıldığı vakit selâm verirken gayet edîbâne bir şekilde, “Ben senin ümmetinden, filan memleketten filanın oğlu filanım.” diyerek insan kendini takdim etmelidir.

Bunu katiyyen ihmal etmemelidir. Çünkü SAS Hazretleri mezarlıklara uğradıkları vakitte böyle selam vermişlerdir. Böyle selâm verildiği vakitte, Peygamber SAS mâlum yanlış ve boş iş yapmaz. Yaptığı işlerin hepsinde çeşitli hikmetler, bilmediğimiz birçok şeyler vardır. O, dinimiz de bize, insanların öldükten sonra yok olmadıklarını Kur’ân-ı Azîmüşşân’da müteaddit ayetlerde beyan eder.

Hele bahusus şehid olan insanlar ki, onlar da bizim gibi insanlardır, yalnız canını Hak yolunda feda etmişlerdir. Canını Hak yolunda feda edip de şehadet mertebesini aldığından dolayı, onlar

hakkında hassaten iki âyet-i kerîme vardır ki, bizim için;

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ
أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

(البقرة: ١٥٤)

(*Ve lâ tekülû li-men yuktelü fî sebîli'llâhi emvâtün, bel ahyâün velâkin lâ teş'urûn.*) [Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin! Bilakis onlar diridirler, lâkin siz anlayamazsınız.] (Bakara, 2/154) diye Allahu Celle ve A'lâ bize ihtar edip hitap ediyor, öğretiyor bize.

Bir ayette de onların Allah katında merzuk olduklarını, fakat bizim anlayamadığımızı ihtar eder:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا
بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

(آل عمران: ١٦٩)

(*Ve lâ tahsebenne'llezîne kutilû fî sebîli'llâhi emvâten, bel ahyâuün inde rabbihim yurzekùn.*) [Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanmayın! Bilakis onlar diridirler, Rableri katında rızıklanmaktadırlar.] (Âl-i İmran, 169) buyrulur.

Onlar min indillah merzuktur, yani rızıklanıyorlar, yaşıyorlar demek. Yaşadıkları

için, onların kabirlerine uğradığınız vakitte onlara selâm verin! Bahusus Bedir denilen, hacca giden kimselerin gördükleri bir yer var ya, Bedir'den geçiyor yol.

“—Oradan geçerken mutlaka Ehl-i Bedir’e selâm verin!” diye Efendimiz’in ayrı bir tavsiyesi vardır.

Çünkü onların mânevî hayatı başka şehidlerin hayatına da benzemez. Onlar Müslümanlığın ilk fedakârları. Onların mertebeleri ind-i ilahiyede çok yüksektir. Onlar daima bizlerle irtibat halindedir, oradan geçerken gaflet ile geçmemeli...

Hemen orada çayhaneler var, orada oturup yiyip içip de yan gelip geçmek çok abes bir şey.

Medine’ye vardıktan sonra, bir yarım saatlik yol. Oraya gidersin, onların başucunda, Kur’ân-ı Azîmüşşân’dan bildiğin şeylerden bir şeyler okursun, ruhlarına hediye eder, onlara selâm verir, selâmını da alır dönersin.

Selâm vermek hem gidene mahsustur, hem dönene mahsustur. Selam yalnız gelene mahsus değil. Bir eve girerken “Es-selâmu aleyküm!” deriz, diyoruz. Çıkarken de es-selamu aleyküm diye çıkarız. Bu Müslümanlığın şîârıdır. Bunu her müslümanın pek iyi bilmesi lazımdır.

(Entüm lenâ feratun) “Siz bizim öncümüz olarak gittiniz.” Bizden öncü olarak, kismetleriniz nasipleriniz öyleymiş.

Önümüzden gittiniz ama biz burada kalacak değiliz.

(Ve innâ biküm lâhikûne) “Biz de mukadder olan vaktimiz gelince size mülakî olacağız, kavuşacağız.”

(Allâhümme lâ tahrimnâ ecrahüm) “Yâ Rabbi! Onların ecirlerinden bizi mahrum etme!”

Yaptıkları eserler varsa, o eserlerin sevapları ile onları kıyamete kadar böyle yaşatır Cenâb-ı Hak. Ecirlerini defterlerine yazdırır durur.

Bırakılan evlatlar sâlih olduğu takdirde, o evlatların kazandığı sevapların hepsi onun anasının babasının, hocasının defterine de tabiatı ile yazılır geçer oraya.

Onun için onları ecirlerinden mahrum etme. Yani siz öyle bir hayat geçiriniz ki siz öldükten sonra da defterleriniz işlesin sizin. Çeşmeler yaptırırsınız, sular getirirsiniz, köprüler yaptırırsınız, fakir fukaranın yaşaması için yerler, yiyecekler hazırlarsınız. Böyle camiler mabetler, okuyacak yerler... Bunlar insanların defterlerine daimî yazılan bir şeylerdir.

(Ve lâ teftinnâ ba’dehüm) “Onlardan sonra bizi fitneye uğratma! Onları ecirlerinden mahrum etmemekle beraber, onlar gittikten sonra bizi de fitnelendirme yâ Rabbi!”

Onlar gittiler, rahata kavuştu onlar. Onlardan sonra bizi fitnelere karıştırıp da fitnelerin içerisinde eritme. Fitnelerin içerisinde mahv u perişan olmayalım yâ Rabbi! Onlar kurtuldu, bizi de bu fitnelerden emin eyle!

Şimdi burada ulemâ-i kirâm demişler ki:

“—Bir eve girdik evde kimse yok, ne yapacağız? Nasıl selâm vereceğiz?”

(Es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sâlihîn!)
“Allah'ın selâmı bize ve sâlih kullarına olsun!”
diyeceğiz.

Bu, boş evlere girilirken verilen bir selamdır ki, bu selâmı söylediğin vakitte şu gönlünden hazırlan; yeryüzünde ne kadar salih kul varsa; kâinatın içerisinde ne kadar Allah'ın sâlih, iyi kulları varsa, selâmım onların hepsinin üzerine olsun.”

Yerde ve gökte Allah-u Teâlâ'nın ne kadar sâlih kulları varsa, melekler de bunların içerisinde dahil oluyor. O melekler ile beraber bütün sâlih kullarına bu selamımı ulaştır yâ Rabbi! Onlar da girsin içine; ama ister ölü olsun, ister diri olsun.”

Yeryüzünde olan geçmişler de dahil, geçmişlere de bu selamım olsun. Yalnız hayattakiler için değil, geçmişlere de bu selamım olsun diyerekten bunu kalbinde hazırla. Selamını verirken bu şekilde ver.

Sana oradan “Ve aleyküm es-selâm!” hitabı gelir.

Eğer kulağın varsa, muhakkak duyarsın. Çünkü bu kulağın içinde bir kulak daha var ki, o kulak bu kulağın duymadıklarını duyar. Bu gözünün içinde başka bir göz daha var ki bu gözün göremediğini de o göz görür.

Şimdi bu ahirete giden sàlih kullar dünyanın cisim kısmından, kesafet kısmından kurtulmuşlar, ruhanî kısımları kalmıştır. O ruhanî kısımların kulakları açık, gözleri de açık, kolaycacık senin gece rüya gördüğün gibi görür, duyduğun gibi duyar, o selâmı sana verir. Mukarreb meleklerden hiçbir melek yoktur ki veyahut salih kullardan hiçbir salih kul yoktur ki, senin bu selamın ona gitmesin.

Şimdi bugüne kadar tabi biz bir şey bilmiyorduk. Şu radyo denilen şey, elimizdeki ufacık bir makine Amerika'dan, Japonya'dan, İngiltere'den adamın konuştuklarını bize duyuruyor. Demek bu ses var da bizim duyacak kulağımız yokmuş. O ufacık âlet sebep oldu, şimdi o sözleri aynen dinliyoruz burada.

Şimdi onun olduğu gibi bu bizim de bilemediğimiz Cenâb-ı Hakk'ın öyle kudretleri var ki o kudretleri ile bizim bu sesimizi bu dünyanın ta öteki ucuna kadar ulaştırabilir, gidebiliyor bu seslerimiz.

Hiçbir ruh-u mutahhar, melekü'l-mukarreb yoktur ki, o selâmı duymasın. Mutlaka duyar. Muhakkak senin selâmını sana reddederler, "Ve aleyküm selâm" derler."

Canım şimdi fukarayız tabi hep birbirimizin şeysiyiz. Bir dostumuzun ziyaretine giderken bir şeker alıp gidersek, şeker götürürsek, o şekerin mukabilinde o ev sahibi bize teşekkür ediyor, "Eksik olma!" diyor, teşekkür ediyor.

Ne kadar gabî bir insandır o insan ki, bir teşekkür bile etmiyor.

Ya bu Allah'ın sevgili kullarına en büyük bir hediyedir yani. Eğer bir de Kur'an ayetleri ile hediye edilirse... Bu muhakkak bizim gibi âciz buna mukabele ediyoruz da, o Allah'ın sevgilileri senin bu selâmına mukabele etmesinler hiç tasavvur olunur mu acaba?

Onun için, senin selamını sana reddederler, “Ve aleyküm selâm” derler.

Bu selâm nedir? Bu Allah-u Teâlâ'dan bir duadır. Sin lam mim, üç harften ibarettir.

“—Allah'ın selâmeti senin üzerine olsun. Allah seni noksan sıfatlardan, noksan hallerden, noksanlıklardan ve felakete mucip olacak her şeyden muhafaza etsin, korusun. Sen Allah'ın hıfz u emanında ve selametinde olasın.” diye dua etmiş oluyorsun.

Bir dua ediyorsun böyle. Allahu Teâlâ buna icabet eder, kabul eder. O adam senin bu duan sebebiyle felah bulur.

Allah'ın öyle kulları da var ki, huzûr-u ilahiyede mest-i müstağrak; kendilerinden geçmişler, ne dünyadan haberleri var ne de ahiretten haberleri var. Allah'ın celâline, cemaline hayran, kendilerinden geçmiş bir vaziyetteler. Öyle kulları da var Allah'ın. Ne senin selamını duyarlar, ne başkasının selamını duyarlar. Onların meşguliyetleri Allah'tır.

Şimdi bunlar senin selâmına mukabele edemediklerinden nâşi,

Cenâb-ı Hak bilvekâle onlar adına senin selamını sana reddeder.

Aziz kardeş, gaflet etme! O senin selâmını duyamadıysa, sana reddedemediyse onun sahibi olan Allahu Celle ve A'lâ onun selâmını ona vekâleten sana reddeder. Bu şeref sana kâfidir.

Başka şeref istemez insan ki, Allah-u Teâlâ o kuluna “Aleyke’s- selâm!” diyor. Allahu Celle ve A'lâ'nın kuluna “Aleyke’s-selâm!” demesi kadar büyük bir şeref var mı acaba? Bu şeref ona kâfidir!

Onun içindir ki sen bu Allah-u Teâlâ'nın bize hediye ettiği selâmı katiyen unutma ve çocuklarına da unutturma!

“—Akşamlar hayrolsun!”

“—Sabahlar hayrolsun!”

İşte onun bir de gavurcası vardır, bilmem nedir; onları da söylerler Bunlar manasız şeyler! Evet sabah-ı şeriflerin hayrolsun, akşam-ı şeriflerin de hayrolsun ama böyle şümullu manaları toplayamaz içerisinde.

Onun için diyor ki diğer hadisin alt tarafında;

(Lekad esabtüm hayran becîlen) Sizler büyük bir hayra nail oldunuz. Çok büyük hayırlara eriştiniz siz. Kurtuldunuz şu dünyanın azabından, eleminden, fitnesinden, sıkıntısından kurtuldunuz. Allahu Teâlâ'nın o geniş rahmetine nail oldunuz. Ne mutlu size, müjde size!”

(Ve sebaktüm şerren tavîlâ) “Dünya şerrini de atlattınız. O büyük felaketleri bizim başımıza bıraktınız da gittiniz. Bizim başımız şimdi onlarla meşgul, siz bahtiyarlar kurtuldunuz onlardan.” diyor Efendimiz SAS.

Bu hadîs-i şerîfi İbn Asâkir el-Cehdiyye o da Beşîr'den rivayet ederek söylüyor ki:

(أن النبي خرج ذات ليلة، فتبعته، فأتى البقيع فقال فذكره)

(Enne'nnebiyye harace zâte leyletin) “Efendimiz SAS bir gece devlethanelerinden, evlerinden çıktılar. (Fetebi'tühû) Ben de Rasûlüllah'ın arkasına takıldım. (Feete'l-bâki') Râsûlüllah SAS Medine-i Münevvere'deki makbereye, Cennetü'l-Bakı' mezarlığına gitti, ben de arkasından gittim. (Fekâle) Rasûlüllah orada böyle dedi, bu selâmı verdi.” diye bu zât bize naklediyor.

“—Binâen aleyh siz de gaflet etmeyin. Siz de mezarlıklara girdiğiniz vakitte böyle selam verin!” demek istiyor.

Mezarlığa da muztar olmadıkça, yani zaruret hâsıl olmadıkça girmeyiniz. Bir cenaze götüreceksin mecbur gidilir. Yoksa onun haricinde gezmek için, görmek için, taşlarını okumak için, kimler var kimler yok diye bunları saymak için girmek, çok büyük bir hatadır.

Ama ecdadımızı ziyaret için gideceğimiz zaman, evvela kapının önünde durur hepsine toptan bir selam veririz. Bu Efendimiz'in yaptığı gibi hepsine bir selam veririz, ondan sonra kimin kabrinin başına gideceksek gideriz. Ama yolu şaşmamak suretiyle. Bir yollar vardır ya giden yollar, o yollardan dışarıya çıkmamak lâzım. Çünkü her yerin altında bir mevta yatıyor. Mevtanın üzerine basmak, dirisinin üzerine basmak gibidir.

Diri bir kardeşinin üzerine bastığın vakitte ne kadar müteazzi olur o kardeşin? Üzülür “Ah, vay vay, incittin!” diye bağıır. Fakat onun sesi çıkmaz ama o acıyı, o ıstırabı cenaze de duyar. Onu acıtmamak, incitmemek için yoldan çıkmamak lazım.

Sonra girdiğin vakitte, sakın ha oranın ağacından, otundan, yaprağından, gerek oyuncak için, gerek başka bir istifade için sakın koparma! Çünkü orada olan bütün yeşilliklerin hepsi zikrullahtadır. Onların zikirlerinin sevabı oradaki mevtâyâ taksim olunur. Oradan alacağın bir şeyle, sen onların haklarını gasp etmiş olursun.

b. Önce Selâm, Sonra Kelâm

Tirmizî, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ

(ت. وقال: منكر عن جابر)

RE. 215/3 (Es-selâmü kable’l-keîâmî.) “Selam, sözden evveldir.

Evvela selâm, sonra kelâm.”

³ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.325, no:2623; *Ebû Ya’lâ, Müsned*, c.IV, s.48, no:2059; *Kudâî, Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.56, no:34; *Ebû Nuaym, Ahbâr-ı İsfahan*, c.VI, s.277, no:40339; *Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.340, no:3537; *İbn-i Adiy, Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.204; *Mizzî, Tehzîbü’l-Kemâl*, c.X, s.438, no:2272; *Câbir ibn-i Abdullah RA’dan*.

Bir iş için gittik bir dostumuzun evine, bir şey söyleyeceğiz:

“—Ahmet Bey! Çabuk gel, sana bak ben ne diyeceğim!” demek uygun olmaz.

Kapı açıldı mı, karşına kim çıkarsa çıksın, evvelâ;

“—Es-selâmu aleyküm!” diyeceksin.

İlk vacib, ilk sünnet, ilk vazife bu. Ondan sonra;

“—Benim bu işim var, şu işim var.

Ziyarete geldim, oturacağım.” vs. neyse onları söyleyebilirsin.

Başka türlü olmaz.

c. Sormadan Önce Selâm

Bak bunu bize Hz. İbn Ömer bildirdi ki bak ne güzel sözler! İbnü'n-Neccâr, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

السَّلَامُ قَبْلَ السُّؤَالِ فَمَنْ بَدَأَكُمْ بِالسُّؤَالِ قَبْلَ
السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ

(ابن النجار عن ابن عمر)

RE. 215/4 (Es-selâmü kable's-süâli, femen bedeküm bi's-suâli kable's-selâmi, felâ tucîbûhu.)

⁴ İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.V, s.291; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(Es-selâmü kable's-süâli) “Selâm sualden evveldir. (Femen bedeküm bi's-suâli kable's-selâmi) Selâmdan evvel sorarlarsa, (felâ tucîbûhu) cevap vermeyin!”

Soracağın bir şey varsa sormadan evvel, isteyeceğin bir şey varsa istemeden evvel selâm vereceksin. Ondan sonra soracaksın veya isteyeceksin. Eğer birisi selâm vermeden size bir şey sorarsa, onun sorusuna cevap vermeyin!

Burada da diyor ki: Önce selâm vermekle bir şeâir-i İslâmiyeyi izhar ediyoruz. Şeâir, İslâm alâmeti. İslâm'ın alâmeti olan bir şeyi böyle izhar ediyoruz.

Hem bunda tefe'ül var, selâmetli dualar ediyoruz; hem bize de selamete dualar geliyor karşısında, iki türlü...

Çünkü Selâm Esmâ-i Hüsnâ'dandır, Allah-u Teâlâ'nın büyük isimlerinden. Her sabah okuyoruz Esmâ-i Hüsnâ'yı ya, Hüva'llâhü'llezî lâ ilâhe illâ hû... diyerekten 99 esma... O 99 esmanın bir tanesi de Selâm'dır.

Hele sabah namazından sonra Sûre-i Haşr'ın son üç âyetini okumak menduptur. Onu okuruz, orada estaîzü bi'llâh:

هُوَ اللهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَانَ اللهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

(Hüva'llähü'llezî lâ ilâhe illâ hüve, el meliku'l-kudûsü's-selâmü'l-mü'minü'l-müheyminü'l-azîzü'l-cebbârü'l-mütekebbir, sübhâna'llâhi ammâ yüşrikûne.) [O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir.] (Haşr, 59/23)

Cenâb-ı Hak kendisini bize tanıtıyor, “Ben böyle bir Allahım.” diyor. Noksanlardan münezzehe, hiçbir noksanı yok Allah'ın...

Sen de kardeşine bununla dua ediyorsun, “Allah sana bir noksanlık göstermesin!” diyorsun. Bunu yapmadığın için, sen bunu çok gördün kardeşine... Bu selâmı vermediğin için, senin isteğine cevap vermek câiz değildir.

Onun için Kur'ân-ı Âzîmüşşân'da Hz. Allah Celle ve A'lâ yine bize tâlimen buyuruyor ki:

فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ
عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً

(النور: ٦١)

(Feizâ dehaltüm büyûten fesellimû alâ enfüsiküm tahiyeten min indi'llâhi mübâreketen tayyibeten.) “Evlere girdiğiniz vakit Allah tarafından mübarek ve pek güzel

bir sağlık dilemiş olmak üzere birbirinize selâm verin!” (Nûr, 24/61)

Bir eve girdiğiniz vakitte, evde insan varsa yoksa neyse, muhakkak selam vereceksin. Çünkü selâm mü'minin tahiyyesidir. Onu ihmal ettiğinden dolayı, bir kere sevaplardan mahrumsun; kardeşini de sevaptan mahrum ediyorsun. Sonra isteklerin de kat'iyen olmuyor.

İbnü'l-Kayyim diyor ki... Rasûlü Ekrem SAS'den naklen buyurmuş:

“—Selamla işe başlamayanın sözüne sözle cevaba izin verilmemiştir. Söylesin dursun adam, hiç kulak asma!”

Çünkü selâm İslâm'ın tahiyyesidir. O şeaîr-i İslâmiyeyi izhar

etmeyen insana ikram layık değildir. Layıkıyla ikram olunmaz.

Öyleyse ilk karşılaştığımız vakitte ilk vazife, makbul olan *Es- selâmü aleyküm'dür.*

İkincisi; mektuplar yazıyoruz birbirimize. Yazacağımız mektupların başında “Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh” yazacaksın. İstersen “Ve berekâtühû” de koyarak, söze tam selâmla başlayacaksın.

İnsanlar nasılsa mektuplar da öyledir. “Mektup karşılaşmanın yarısıdır.” derler. Onun için mektubunda da bunu yazmakla beraber, ayrılırken de selâm vermek gerekir.

Ayrılıyorsunuz;

“–Allah’a ısmarladık!” diyorsunuz.

“–Uğurlar olsun!”

Bu umumi bir ifade, bir şey değil.

“Seni Allah’a ısmarladık.”

demek ama, o selâmın mânâsını veremez.”

Yâni ne diyeceksin?

“–*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâh!*”

O da sana:

“–*Ve aleyküm selâm ve rahmetu’llâhi ve berekâtühû. Uğurlar olsun kardeşim, yine buyurun!*” diyecek.

Ama çıkarken bu selâmı vermiyoruz. Bu da memleket âdetleri olsa gerek.

Bizim Bursa’ya gittiğimiz zaman, bir cemiyet arasında, arkadaşlar böyle girip çıktıkça selâm veriyorlar. Tabii alışılmış, an’ane olmuş burada. Bu an’aneyi orada da izhar ederken;

“–Ooo, bunlar nasıl sofu yahu? Her girişte de çıkışta da selâm mı olur yahu?” demişler.

Bir fakire her girişte her çıkışta para versen almaz mı yahu?

Demin veriydin, şimdi istemem der mi?

E biz Allah’ın fukarasıyız, dua ediyorlar bize...

“Allah senden razı olsun!” dememiz lazım gelirken, Allah’ın selâmını çok görüyoruz;

“Yahu demin veriydin şimdi niye tekrar ediyorsun bunu?” diyoruz! Allah Allah!..

Sabahleyin yedin, öğlen yine istiyorsun, akşama yine istiyorsun. Ortada meyveler istiyorsun, şerbetler istiyorsun. Sabahleyin yediğin bir kere yetmiyor muydu?

Yetmedi ya!..

Ona itiraz etmiyor da insan buna itiraz ediyor.

d. Selâm Allah'ın İsimlerindedir

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

السَّلَامُ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ عَظِيمٍ جَعَلَهُ ذِمَّةً بَيْنَ
خَلْقِهِ فَإِذَا سَلَّمَ الْمُسْلِمُ عَلَى الْمُسْلِمِ فَقَدْ حَرَّمَ
عَلَيْهِ أَنْ يَذْكَرَهُ إِلَّا بِخَيْرٍ

(الديلمى عن ابن عباس)

RE. 215/5 (Es-selâmü ismün min esmâi'llâhi azîmün, cealehû zimmeten beyne halkihî; feizâ selleme'l-müslimü ale'l-müslimi, fekad harume aleyhi en yezkürehû illâ bi-hayrin.)

(Es-selâmü ismün min esmâi'llâhi azîmün)
“Selâm, Allah-u Teâlâ'nın isimlerinden büyük bir isimdir. (Cealehû zimmeten beyne halkihî)
Onu halkı arasında zimmet kılmıştır.

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.339, no:3534; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.114, no:25244; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.376, no:13338.

(Feizâ selleme'l-müslimü ale'l-müslimi) Bir müslüman bir müslümana selam verdi mi, (fekad harume aleyhi en yezkürehû illâ bi-hayrin) artık onu, hayırdan başka türlü yad etmek haramdır.”

Bu hadîs-i şerîfler çok güzel bir derstir. Hadîs-i şerîfler bize Peygamber SAS'in hayatını yaşattırıyor ve onun sözlerini bize intikal ettiriyor. Bundan daha büyük bir zevk mi olur, zevk-i mânevî mi olur?

Hikâyesi yok, masalı yok, doğrudan doğruya Efendimiz'in hayatından, onun nakillerini bize duyurmaya çalışıyorlar. Bundan daha büyük bir zevk-i mânevî olmaz!

Onun için diyor ki:

“—Ey müslümanlar bilin! Şu verdiğiniz “Es-selâmü aleyküm!” Allah-u Teâlâ'nın isimlerinden bir isimdir. Kadri de çok yücedir. Allah nasıl yüceyse, esması da öyle yücedir. Allah ismi nasıl büyükse, Selâm ismi de öyle büyüktür. İsmi küçüğü yok ki büyüğü olsun yani. Bize duyurmak için böyle söylenmiş.

Cenâb-ı Hak bunu bizim aramızda bir borç kıldı. “Bunlar birbirlerine dua etsinler, ben de bunların dualarına icabet edeyim. Bunlar büyük büyük, nâmütenahî sevaplara nail olsunlar. Duaları sebebiyle de felâketlerden kurtulsunlar.” diye.

Ama şimdi buraya çok dikkat edin!

Bir müslüman kardeşin geldi sana “Es-selâmü aleyküm!” dedi mi, artık bu kardeşin hakkında kat'iyen kötü bir söz söylemeye hakkın yok!

Onun hakkında bildiğin iyilikleri varsa, daima o iyiliklerini söylersin. Eğer bildiğin iyilikleri yoksa, kötülüklerini kat'iyyen ağzına almazsın.

Çünkü şeâir-i İslâm'ın selâmı ile şimdi sana selâm verdi. Sen de selamı aldın. Sana, "Allah'ın selâmı sana olsun. Allah seni noksanlıklardan muhafaza etsin. Allah'ın selâmı rahmeti üzerine olsun." diyen kardeşin hakkında diyorsun ki:

"–Bu görüldüğü gibi değil, ne kötü adamdır biliyor musun sen?"

E öyle kötüydü de ne için selâmını aldın?

Onun için diyor ki:

Ramazan'da ekmek yedik, oruca niyet ettik. Oruca niyet ettikten sonra, "Getir şunu yiyeyim ben şimdi burada, azıcık karnım acıktı, içim bayıldı." deyip bir şey yedin, içtin. Orucun bozuldu mu? Bozuldu. Bu şeriatta orucunun bozulmasıdır.

Erbab-ı tarikate göre oruçlu olduğun halde, müslüman bir kardeşinin aleyhinde konuşursan, senin orucun mânen bozulmuştur. Tarikat erbabının orucu da o zaman bozular.

Erbab-ı hakikatin oruçları ise, ne zaman ki içlerine dünya meyillerinden bir meyil gelirse, Allah'a olan muhabbetten gayrı bir muhabbet içlerinden geçerse, onların da oruçları o zaman bozulmuş sayılır. Yani onlar o kadar dikkat ederler ki, huzur-u ilahiyeden bir an bile ayrılmazlar.

Allah'ın kullarının hepsi bizim gibi olsa, dünya çoktan batardı. Fakat ne bahtiyar kulları vardır ki, bir an bile Allah'tan gayrı hiçbir şeyle meşgul olmazlar. Daima işleri Allah olur. İşte yukarıda da söyledi ya, selâm almaya bile halleri kalmıyor. Dünyadaki halleri neyse, ahiretteki halleri de odur. Çünkü insan dünyada ne ile meşgul ise, ahirette de öyle olacak.

Dünyada Allah ile meşgul, ahirette de Allah ile meşgul. Binâen aleyh senin selâmını almaya vakit bulamıyor. Cenâb-ı Hak bi'l-vekâle, “Ve aleyküm selâm!” diyerek, onun selâmını reddediyor bizim üzerimize.

Dünyada da böyle bahtiyarlar var. Onun için sen bu bahtiyar kardeşine selam verdin, bir daha sakın onun mesâvisini, kötü şeylerini ağzına alıp da sakın söyleme! Zaten Müslümanlığa mugayir ve muhaliftir.

Çünkü Hz. Allah Celle ve A'lâ Kur'an-ı Azimü's-Şan'da;

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ

(الحشر: ١٠)

(Rabbena'ğfir lenâ ve li-ihvânine'llezîne sebekûnâ bi'l-îmâni.) [Rabbimiz, bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla!] (Haşr, 59/ 10) derler buyuruyor.

“—Yâ Rabbi, bizi mağfiret et! İmanla âhirete göçen kardeşlerimizi de affet!” diyerek dua etmek müslümanın vazifesi.

Böyle yapacak müslüman. Hem hayattakilerin hem de geçmişlerinin Cenâb-ı Hakk'ın mağfiretine mazhar olabilmeleri için dua etmekle mükellefken, bu kardeşinin, hayattaki kardeşinin, daha henüz önüneyken arkasından dedikodusunu yapıyor, onu çekiştiriyor.

İnsanın bir kardeşinin arkasından konuşmasını, ölü kardeşinin etini yemeye benzetmiş Cenâb-ı Hak. Ölmüş bir adamın etini yer misin sen, bhusus kardeşin olursa? Hiç yemezsin değil mi? Ölü kardeşinin etini yemek nasıl kötü bir şeyse, müslüman kardeşinin kötü hallerini söylemek, bu kadar kötü.

Sûre-i Hucurât'ı oku. Estaîzü bi'llâh:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم
بَعْضًا أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا
فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

(الحجرات: ١٢)

(Yâ eyyühe'llezîne âmenü'ctenibû kesîren mine'z-zanni inne ba'da'z-zanni ismün, ve lâ tecessesû ve lâ yağteb ba'düküm ba'dan, e yuhibbu ehadüküm en ye'küle lahme ahîhi meyten fekerihtümûh, ve'tteku'llâh, ina'llâhe tevvâbün rahîm.) (Hucurat, 49/12)

(Yâ eyyühe'llezîne âmenü'ctenibû kesîren mine'z-zanni) “Ey iman edenler, zannın çoğundan kaçının! Öyle suizanda bulunmayın! (İnne ba'da'z-zanni ismün) Çünkü zannın bir kısmı günahdır. (Ve lâ tecessesû) Birbirinizin kusurunu araştırmayın! Adamın gizlisini kurcalayıp, bunun altında ne var diye araştırmayın!”

(Ve lâ yağteb ba'düküm ba'dan) “Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin! Bu neye benzer? Bir insanın gidip de ölünün etini yemesine benzer. (E yuhibbu ehadüküm en ye'küle lahme ahîhî meyten) Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Fekerihümûh) İşte bundan tiksindiniz. Bak nasıl hoşunuza gitmedi, yüzünüzü buruşturdunuz.”

(Ve'tteku'llâh) “O halde Allah'tan korkun! (İna'llâhe tevvâbün rahîm) Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir.” (Hucurat, 49/12)

Kardeşinin etini yemek istemeyen bir insan, nasıl bundan istikrah ediyorsa, hoşlanmıyorsa, müslüman kardeşinin de arkasından konuşmamayı bir insan vazife bilmeli.

Mârifetnâme sahibi İbrahim Hakkı Hazretleri diyor ki:

“—Bir müslüman eğer terfi-i derecat etmek, insanlık makamlarına, derecelerine ulaşmak istiyorsa ona altı tane vazife var. Bu altı vazifeyi yapmadıkça insanlar hayvaniyet derecesinden insaniyet ve melekîyet derecelerine yükselemezler.” diyor.

İnsanlar bu altı kaideye riayet etmek mecburiyetindedir. Birincisi, evvela ekmeği az yiyeceksin diyor.

Ekmeği yemekten murat yemektir. Yemeğini az yiyeceksin. Çünkü yemeği çok yedikçe, vücudun daima kuvvet bulur. Kuvvet buldukça da senin ahlâkların ferman okur dünyaya. Sen uğraşırısın ki, ben bu ahlâkı yeneyim diyerekten.

Senin bu ahlâkı yeneyim diyerekten uğraşman şuna benzer:

Bir ağaç dallanmış budaklanmış, fena fena kokular neşrediyor ve zarar da veriyor, dikenleri de var. Tutuyorsun kesiyorsun, keserken bir tanesini kesiyorsun, altından iki tanesi çıkıyor. Ötekini kesiyorsun, onun altından üç tane çıkıyor, daha kuvvetli çıkıyor. “Olmadı yahu, hakkından gelemiyorum!” diyorsun.

Sen tabii “Kibrimi gidereyim, gadabımı gidereyim, hasedimi gidereyim, hırsımı gidereyim!” diye uğraşırken, altından başkaları çıkar, daha belâlıları çıkar.

Ne yapacaksın?

“—Evvela bunun kökünü kurutmak lazım! Kökü yerde durdukça, bunlara sen imkân bulamazsın, hiç uğraşma!” diyor.

Senin miden dolu oldukça, sen bu kemâlata ulaşamazsın. Mideni biraz aç bırak. Perşembeyi oruç tut, pazartesiye oruç tut, ayın 13’ü 14’ü 15’ini oruç tut. Hem bir kere yemek ile de iktifa et.

Yine İbrahim Hakkı Hazretleri'nin bize talimi, tarifi:

“—Bir insana günde 100 dirhem ekmek yemek yeter. Hem günde bir kere yeter, hem de yemeklerin bir çeşidi yeter.” diyor.

E bizim sofralarda üçü de aşıyor, beşi de aşıyor icabında, envai çeşit şeylerle vücutlarımızı besliyoruz.

Şimdi tabiat kanunlarına uymak istiyoruz, o da lazım bu da lazım diye yiyoruz. Besleniyoruz, beslenince de kuvvet artıyor. Kuvvet artınca da ne gözü zaptetmek mümkün, ne de nefsi zaptetmek mümkün...

İkincisi:

“—Uykunu azalt!” diyor.

Yemeğini azalt ve uykunu da azalt. Yemeği azaltınca tabiatıyla uyku azalır. Yemek azalınca su içmek de azalır. Uykuyu getiren yemekle sudur zaten. Yemekle su kesilince uyku tabiatıyla azla iktifa olunur. Oldu iki.

Üçüncüsü:

“—Konuşmayı da azaltacaksınız!” diyor.

Çok konuşan adamdan hayır gelmez. Konuşacaksan, Allah'ın kelâmından biliyorsan söylersin, Rasûlüllah'ın kelâmından biliyorsan söylersin. Hayırlı vak'aları biliyorsan onları da ibret için söylersin. Fakat öyle boş laflarla, mâlâyani diyorlar ona, mâlâyaniyle çenen meşgul oldukça, senin insanlıkta yükselmene imkân yok.

Onun için Hz. Allahu Celle ve A'lâ, Kur'ân-ı Azîmüşşan'da buyuruyor ki:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

(المؤمنون: ١ - ٢)

(Kad eflaha'l-mü'minûne. Ellezîne hüm fî salâtihim hâşiûne. Ve'llezîne hüm ani'l-lağvi mu'ridûne.) [Gerçekten mü'minler kurtuluşa ermiştir: Onlar ki, namazlarında huşû içindedirler. Onlar ki, boş ve yararsız şeylerden yüz çevirirler.] (Mü'minûn, 23/1-3)

Birincisi namazı söyledi, arkasından da lağvı terk etmek lazım dedi. Lağv; boş, mâlâyani sözler. Boş, faydasız sözleri ağıza almamak müslümanın vazifesi.

Dördüncüsü:

“—Tenhalığı sev!” diyor. Hele bu devirde...

Tenhalık, uzlet diyorlar. Uzlet bir hastaneye benziyor. Nasıl ki insan hasta olduğu vakitte, tedavi için mecbur bir hastaneye yatar. O hastaneye yatması, onun ölmesi demek değil ki! Hastalığı iyi olacak, daha güzel bir şekilde hayata kavuşup, her ne şekilde olursa Ümmet-i Muhammed'e hizmet edecek.

Uzletler de tıpkı birer hastane gibidir. Bazen 10 gün yatarsın, bazen 20 gün yatarsın, hastalığına göre bazen bir ay yatarsın. En nihayet 40 gün yatarsın düzelir çıkarsın hastaneden.

Daha kesb-i afiyet etmiş olduğun halde.

Binâen aleyh Peygamber SAS Hazretleri de hayatlarında buna riayet ediyorlardı. Her sene Ramazan'da on gün halktan ayrılıyor, i'tikâfa giriyordu. Bütün devlet işi üzerinde, milletin maddi mânevî işi üzerinde, dünyanın meseleleri hepsi üzerinde... Öyle iken on gün mescide kapanıyor, "Rabbimle başbaşa kalacağım!" diyor.

Binâen aleyh o bize öğretiyor. Siz de böyle yapınız. Hiç olmazsa bir müddet böyle Rabbinizle başbaşa kalınız. Çünkü meşgaleler insana Allah'ı unutturuyor.

En çok dert maişet derdidir. Maişet derdi;

"—Ne yapayım akşama çoluk çocuğa ekmek parası lazım! Bunu tedarik edemedem gidersem, çoluğa çocuğa karşı çok mahcup olacağım. Hem de insanlık vazifemi yapamadığımdan dolayı üzüleceğim." diye düşünüyor.

İnsan bunun için uğraşırken, Allah demeye vakit kalmıyor.

Onun için, siz sokaklarda gezerken, çarşılara pazarlara uğradığınız vakitte tesbihat yapınız. Hangi tesbihi yaparsanız yapın, sevabı milyonlarca derece fazla... Çünkü çarşıdakiler ehl-i gaflet, hepsi unutmuşlar ahireti, hepsi dünyaya düşmüşler. Hele bu devirde, birbirlerini nasıl kandıracağız diye çalışıyorlar. O arada senin tesbihin sana çok mükâfatlar kazandırıyor.

Binâen aleyh, en büyük dertlerimizden birisi kardeşlerimizin aleyhinde konuşmak...

Onların bize darılacağı bir şeyi kat'iyen ağzımızdan çıkarmamak üzere, Allah'a söz vermemiz lâzım. Tevbeler tevbesi. Çünkü onun söylediği benim kulağıma gidince ben de beşerim, ben de onun aleyhinde konuşuyorum. Onun kimsenin bilmediği bazı hataları var, ben de onları söylüyorum. Birazcık ilâveli söylüyorum. Derken aramız açılıyor. O bana yan bakıyor, ben de ona yan bakıyorum.

Neden bu? İşte aradaki dedikodunun neticedir bu.

Halbuki biz kardeş olduğumuz için, kardeşlik biz de çok önemli... Onu haleldar edecek, arayı bozacak her çeşit şey bizim için yasaktır. Ana baba kardeşi nasıl birbirine sarılmışlarsa, din kardeşlerinin bundan daha çok fazla olarak birbirlerine sarılmaları icab eder. Bu sarılmayı yapamadığımız takdirde biz daima insanlık mertebelerine yükselmeye imkan bulamayız.

Bakınız, bundan dolayıdır ki yine Ma'rifetnâme sahibi söyler:

İnsana Cenâb-ı Hak iki tane kuvvet vermiştir ki, doğar doğmaz insanda şehvet hasıl olur, anamızın memesini ararız. Eğer bu olmasaydı yaşayamazdık. Eğer bu şehvet olmasa, iğnelerle bilmem nelerle zorla bizi beslemek icab ederdi. Onun da arkası gelmez.

İkincisi de gazaptır. Gazap da müslüman için lazımdır. İmam-ı Şâfiî der ki:

“—Gazabı olmayan insan hayvandır.” Niçin? Kızılacak yerde kızmıyor o insan.

“—Nasıl insansın sen yahu? Malını elinden alıyorlar, dinini elinden alıyorlar, canını elinden alıyorlar; kuzu gibi böyle miskin miskin oturmuşsun, ‘Bu da Allah’tandır.’ diyorsun. O hayvandan farkı yok bu adamın!” diyor.

Büyükler demiş, ne yapalım!

Şimdi Ma’rifetnâme sahibi İbrahim Hakkı diyor ki:

Gazapla şehvet insanın ayarıdır. Nasıl ki bir aynanın arkasına cilası vurulmadan, cam sana kendini göstermez. Bakarsın şimdi bu camdan bakınca karşısını görüyoruz. Bir şey göremiyoruz ama arkasına sır vurulunca, bakınca kendimizi görüyoruz. İşte gazapla şehvet senin aynandır diyor.

Onun için Cenâb-ı Allah Zülcelal Hazretleri yardımcımız olsun...

Rasûlüllah Efendimiz nasıl bir adamdı? Onun ashabı nasıl

kimselerdi? Cenâb-ı Hak anlatıyor bize:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(الفتح: ٢١)

(Muhammedün rasûlü’llâhi, ve’llezîne me’ahû eşiddâü ale’l- küffâri ruhamâü beynehüm.)

“Muhammed SAS Allah’ın elçisidir. Onunla beraber olanlar kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler.” (Fetih, 48/29)

Küffara karşı ateş mi ateş! Onun için, o ufacık zümre dünyaya hükmetti az zaman içerisinde... Niçin? Allah'ın verdiği o kudreti yerinde kullandı.

Ama birbirlerine karşı o kadar şefî, o kadar rahim, o kadar merhametli, o kadar rauf; tarif olunamaz. Yiyeceğini ağzından çıkarıp kardeşine veriyor, yemiyor kendisi.

“—Benim takatim var akşama kadar dayanırım, sen pek acıkmışsın, al bunu sen ye.” diyor.

Öyle fedakârlık yapıyor, misallerini hepimiz hatırlarız.

İşte o şefkatin neticesi bugünkü İslamiyet el-hamdü lillâh bizim elimize gelmiştir. Biz de bu İslamiyet'i bundan 1000 sene, 10.000 sene sonra gelecek nesle ulaştırabilmemiz için bizim de onlara benzememiz lazım!

e. Çocuklara Selâm Verilmesi

Ebû Nuaym, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا صِبْيَانُ

(أبو نعيم عن أنس)

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.183, no:12919; *Ibn-i Ebî Şeybe*, *Musannef*, c.VIII, s.445, no:26289; *Ibn-i Adiy*, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.163; *Ebû Nuaym*, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.378; *Enes ibn-i Mâlik RA*dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.127, no:25238; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.380, no:13346.

RE. 215/6 (Es-selâmu aleyküm yâ sibyanü.)
“Allah’ın selâmı üzerinize olsun ey çocuklar!”

Çocuklar sokakta oynuyorlarmış, Rasûl-ü Ekrem de oradan geçiyormuş. Çocuklara böyle selâm vermiş.

Çocuk deyip geçme! Ona da öğretmek lazım. O da selâmı anlasın öğrensın, o da başkalarına bunu mukabele yapsın. Onun için, evinde çocuk varsa, olsun, o da selâmı hak ediyor. Demek ki Allah’ın yarattığı bir mevcut var, hepsi Allah’ın rahmetine, selâmına, selametine muhtaçtırlar.

Binâen aleyh o selâm ki, bize İslâmiyet getirmiştir. İslâm olan dünyada da selâmettedir, ahirette de selâmettedir. İslâmiyet’ten çıkanlar dünyada da felâkettedir, âhirette de felâkettedir.

f. Kılıçlar Cennetin Anahtarı

Şurada iki tanecik daha var, onları da söyleyelim, bunlara uygun. Bu dersler sin harflerine müteallik. İbn-i Asâkir, Yezid ibn-i Şecere’den rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

السُّيُوفُ مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ

(أبو بكر في الغيلانيات، كر. عن يزيد بن شجرة وفيه محمد بن يونس الكريمي)

⁷ Hâkim, Müstedrek, c.III, s.563, no:6086; Hennâd, Zühd, c.I, s.123, no:161; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.V, s.301, no:19697; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.344, no:3556; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.535, no:9522; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.LXV, s.220, no:8288; Yezid ibn-i Şecere RA'dan.

RE. 215/7 (Es-süyûfü mefâtîhu'l-cenneti.)

“Kılıçlar Cennetin anahtarıdır.”

Cennet var karşıda, duruyor orada; gidin, girin cennete!

“—Ama kapısı kapalı ya, neyle açacağız onun kapısını?”

“—Kılıçlar açar cennetin kapısını...”

Cennetin kapısını açan kılıçlardır. Kılıçları kullanmak için de şecaat lazım! O kılıç herkesin eline geçer ama, korkak olan adamın eline geçerse, kendisinin ölümüne sebep olur; bahadırın eline geçerse, ortalığı toz eder geçer. Allah affetsin hepimizi...

İşte onun için şimdi müslüman iki şeyin esiri: Şehvet ve gazap. Bunu şeriatin ahkâm-ı mucibince, İslâm'ın emrettiği yerde şehvet ve gazabını kullandı mı o aslan olur aslan! Kendisinin dinine, ırzına, namusuna, şerefine nakîsa verilecek bir yerde kükrer de kükrer, kükrer de kükrer!

Avrupa'dan gelen turist adını taktığımız zavallılar diyelim.

Kısa donla yarı çıplak bir vaziyette geliyor;

“—Aman ne güzel! Biz de imrenelim de bunu yapalım. Yap kızım yap! Çok iyidir bu hal!” diyor.

Niçin?

İslamiyet'in nuru kalmamış ki! Şecaat yok, cesaret yok. Onlar imandan gelecek bize. Aslında iman da yok.

Ağaca bakıyorsun hiç yaprak vermiyor. Sebebi? Kurumuş.

“—Kökü yerde?”

Olsun, kurumuş.

Onun canlılığının alâmeti, yaprakları ile meyvesi idi. Yapraklarıyla meyvesi olmayınca, kuruduğunu anlar mıyız? Anlarız. Alırız baltayı, senin burada lüzumun yok diyerek keseriz, sobaya atar yakarız.

Allah muhafaza etsin... Cenâb-ı Hak bize, “Sizin gibi müslümanın da bana lüzumu yok!” demesin.

Niçin? Gidiyor o tarafa doğru artık. Ne yapacaksın bakalım?

Allah affetsin cümlemizi...

Onun için ne güzel söylüyor şu Peygamber SAS... Buyurun onun ruhuna bir salât u selam okuyalım:

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llah! Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ habiba'llah!

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ seyyide'l-evvelîne ve'l-âhirîn...

g. Kılıçlar Mücâhidlerin Ridâsıdır

Bir tanecik daha var burada, o nu da söyleyeyim:

Ebû Nuaym, Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan; Deylemî ve Mehâmilî, Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

السُّيُوفُ أَرْدِيَةُ الْمُجَاهِدِينَ

(أبو نعيم عن أبي أيوب؛ المحاملى فى أماليه عن زيد بن ثابت)

RE. 215/8 (Es-suyûfü erdiyetu'l-mücâhidîne.)

“Kılıçlar, mücahidlerin ridalarıdır, üst elbiseleridir.”

Suyûf, seyfin cemidir, kılıçlar yâni.

Yukarıda da aynı tabiri kullandı seyf demedi, suyûf (kılıçlar) dedi. Çünkü bir kılıç iş görmez. Kılıçlar bir araya gelirse, ne kadar zayıf da olsa kuvvet arz ediyor.

Şu kadınların giydiği incecik çorabın ipini görüyor musunuz? Çocuk bile olsa çeker koparır onu, incecik bir şey. Bir araya gelince, o incecik ipi pehlivan bile koparamaz.

İşte bunun gibi müslümanlar birbirlerinin kusuruna bakmazlar, eksikliklerini görmezler, birbirlerini muaheze etmezler, birbirlerine hürmet, saygı, tâzim gösterirlerse ve bu sûretle de toplanır sarılırlarsa, işte onun da hakkından gelinmez.

⁸ Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.343, no:3555; Emâli'l-Mehâmilî, c.I, s.395, no:461; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Ebû Nuaym, Ahbâr-ı İsfahan, c.I, s.472, no:355; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.299, no:10582; Câmiü'l-Ehâdis, c.XIII, s.396, no:13375.

O da öyle bir seldir ki, önünü hiçbir şey zaptedemez. Ama bu olmayınca da her türlü şey olur.

Önceki hadis-i şerifte de dedi ki:

“—Kılıçlar cennetin anahtarıdır.”

Şimdi de diyor ki:

“—Kılıçlar mücahidlerin üst elbiseleridir.”

Bugün bunda da erdiyeh; rida, gömlek, üstünün *esvabı demektir. Seni soğuktan, sıcaktan, gūnahtan koruyan bir esvaba nasıl ihtiyacın varsa, müslūmanın da kılıcını öylece kullanabilmesine ihtiyaç vardır.*

Onun için Cenâb-ı Peygamber diyor ki:

“—Müslūman üç şeyi muhakkak öğrenecek.”

Nedir? Yüzmesini öğrenecek, ata inip binmesini öğrenecek, kılıcını vurmasını öğrenecek. Her şey bu üç şey içinde yani. Müslūmanın vazifesi.

Şimdi bize dediler ki, yahudiler karılarına, kızlarına da silahları veriyormuş, koşun atın, tak tak tak tak... Niçin? Alışsın, kulağı alışsın diye.

Ata ata kendine bir heybet gelir, korkmaz. Fakat bunlarla meşgul olmayan insan, silahın sesini duyunca delik arar girmek için.

E bugün, her gün değişiyor dünya, her gün yeni çeşit aletler çıkıyor. Ne çıkarsa çıksın; hepsini müslūman onlardan daha iyi bilecek, onlardan daha iyi kullanacak, onlardan korkmayacak.

Ama bugün en korkunç şey para. En korkuncu para! Para insanın her şeyini elinden alıyor. Paralara boyun büktün müydü, paraların ipini de yahudinin eline verdin miydi, kurtulacağım diye hiç çalışma.

İktisaden yükselemeyen milletler, ne kadar kuvvetli olurlarsa olsun, pazuların kuvvetini iktisat yeniyor efendi! Topların kuvvetini iktisat yeniyor efendi! İktisâden muhakkak muzaffer olmamız lâzım! Nasıl ki muharebelerde muzaffer oluyorsak, iktisâden de böyle muzaffer olmak mecburiyetindeyiz!

Bize verem doktorları her ay düzenli mecmua yollarlar. Bu haftaki yolladığı mecmuada şöyle bir resim yapmış. Şöyle bir el yapmış, uzun parmaklı. Altına iki tane zar koymuş;

“—Ey insan, hayatınla kumar oynama!” diyor. Hayatınla kumar oynama! Ne demek?

Diyor ki:

“—Sigarayı hemen terk et ve bir daha içme!”

O doktorluk bakımından diyor, sıhhate zarar. Ben de sana diyorum ki, iktisat bakımından sana yine zarar. İktisâden hiç olmazsa her müslüman bugün beş lirayı 10 lirayı eritiyor. Karısı kızı da içti miydi yandı. En ufak bir hesapla 1,5 milyar para yiyor. Bir buçuk milyar! Memlekette yani memleketimiz bir buçuk milyar lirayı üfürüyor boş yere! Diğer israfları da mesela ekmeklerimizin arkasında bir fırının ismi yazılı, o kâğıt. Onu beğenmiyoruz bıçakla kesiyoruz. Herkesin işte, bir gram ekmek eksik

olmasıyla kaç ton ekmeğe zayi oluyor. Bunun hesabını yapmış Yeşilay dediğimiz cemiyet. Geçen bana haber verdiler.

Eh bunu lokantalarda, otellerde, hastanelerde ve saire yerlerdeki zayıflarının hesabı yok. Biz dün ne acılar gördük! Bir parça ekmeği arıyorduk, nereden bulalım da yiyelim diyerek. Bir parçacık ekmeği nereden bulalım da yiyelim diyerekten böyle gözümüz dört açılmıştı. Bugün o Allah'ın nimetini ayaklar altında çiğniyoruz.

Aziz kardeş! İşte bir vakit Almanya'ya gittiydik. Orada bir pazar günü dedim ki arkadaşşa;

“—Bugün şu adamların kiliselerine gidelim de, bakalım nasıldır ibadetleri?”

Bir kiliselerine girdik. İşte mâlum onların kiliseleri, sıraların üzerine oturmuşlar, papazlar da çıkmış konferans mahallinde konuşuyor. Dinledik, tabii ben bir şey anlamadığım için sordum arkadaşşa:

“—Neden bahsediyor bu adam?”

“—Allah'ın nimetlerine şükretmekten bahsediyor.” dedi.

Aziz kardeş! O kâfir dediğin, beğenmediğin o adam, Allah'ın verdiği nimete şükür telkin ederken, sen ve ben ki dinimiz en yüksek din diyerekten övünürüz. Allah'ın nimetlerini de böyle hor hakir görerek atarsak ne olur halimiz?

“—Biraz bayatlamış yenmez o! Bilmem ne olmuş, kurudur bu, yenmez... Bunun daha iyisi yok mu?” filan diyerek, bin türlü kafalarla ömürlerimizi zayi ederiz.

Allah bizi affetsin, mağfiret etsin... O sevgili habibinin hürmetine bize layık, İslâmiyet'e layık olduğumuz devleti ihsan buyursun... Peygamber SAS'e lâıık bir ümmet eylesin bizi...

Şimdi mâlum ya hepiniz birçok nasihat dinliyorsunuz, biz de dinliyoruz. Nasihatler (keenlem yekûn) söylenmemiş hükmündedir, hiçbir farkı yok.

Şimdi bir kumandan askere diyor ki:

“–Hazır ol!”

Olmuyor. Gidiyor, yerinde sayıyor.

“–Yâhu hücum etsene?”

Tak, tak, tak; yerinde sayıyor.

Niçin?

Hücum edince öne gitmek, atılmak, ölmek filan var, bunu yapmıyor. E bu yapılmayınca, ne kumandanın kumandası fayda eder, ne askerin yerinde sayması para eder.

Biz söylüyoruz, yapabiliyor muyuz? Yapamıyoruz. Yapamayınca söylenen de boş, dinlenen de boş.

Onun için asıl iş, söylenenleri, söyleyenin de dinleyenin de yapabilmesidir.

Bakın size bir tane vak'a söyleyeyim:

Rakı, şarap o zaman için haram olmamış, herkesin evinde küplerle şarap var... Herkesin evinde içiliyor, yasak değil. Adam içiyor, geliyor camiye de namaza duruyor. Yasak değil henüz.

En nihayet yasak emri geldi, Estaîzü bi'llâh:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ
وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ
فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

(المائدة: ٩٠)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler!
(*Inneme'l-hamru ve'l-meysiru ve'l-ensâbü
ve'l-ezlâmü ricsün min ameli's-şeytân*) Şarap,
kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans
okları birer şeytan işi pisliktir; (*fe'ctenibûhü
lealleküm tüflihün*) bunlardan uzak durun ki,
kurtuluşa eresiniz.” (Mâide, 5/90)

Rasûlü Ekrem, hatırımda yok şimdi o zâtın ismi,
kim olduğu, huzurunda olan o zâta dedi ki:

“—Şimdi git ehl-i Medine'ye haber ver, şarap
haramdır!” Adam çıktı sokak sokak bağıyor.
Herkes kulak kabarttı: “—Ooo, içkiler yasak
olmuş.”

Aziz kardeş! Bak, iman nedir, tebeiyyet nedir,
tâbîlik nedir?

Herkes evindeki o şarap küplerini, kapılarının
önünde bir tekme vurup şangır şangır kırdılar,
şarapları döktüler. Medine'nin yolları şarap
yüzünden dere gibi oldu.

Peygamber kimsenin kapısına gidip de; “—Senin
kaç küpün var, neyin var?” demedi.

Bir ilan yaptırdı, o ilana herkes uyarak evindeki şarapları sokaklara döktüler, ağızlarına bir daha sürmediler.

Müslümanlık böyle olur kardeş!

Dinle, ne olacak! Bir kulaktan girer bir kulaktan çıkar.

Behlül'ün hikayesini hepiniz bilirsiniz. Behlül Harun Reşid'in kardeşi. Mezarlıklara gidermiş, elinde bir sopa, âsa, ucunda demir var. Gidiyor işte o zât, mezarlıklar da anlaşılan basit, kafalar böyle dışarılarda, açılmış üzerleri çıkmış. Sopasını sokuyor, kimisine batıyor kimisine batmıyor.

Batmayanları şöyle bir tarafa sıralamış batanları da şöyle bir tarafa sıralanmış. Birisi gelmiş, bir kafa lazım olmuş ona. Bir ilaç için yahut ne içinse...

“—Behlül, sende kafalar varmış, satmaz mısın?” demiş.

“—Satarım.” demiş.

“Bu kafalar beş para, bu kafalar on para, bu kafalar bin lira...” demiş.

“—Bunların hepsi ölü kafası işte, neden bunlar fazla?”

“—Haa, bu kafada iş yok. Bunu al git istersen, bedava... Ama bu kafanın sahibi duyduklarını saklamış kafasında, bunun ahiretteki yeri yüksek... Ona 1000 de versen vermem.” demiş.

Binâen aleyh bizim bugünkü hayatımız tıpkı buna benzer.

Allah hepimizi affetsin...

Onun için, çok yalvarmak mecburiyetindeyiz. Yalvarmak için de dünyadan biraz sıyrılmak lazım!

Hiç olmazsa, gününü dörde böl, bir saatini de tenhalığına ayır! O gün neler yaptın şöyle bir mülhaza et, tefekkür eyle. Ne kadar günah işledin, ne kadar sevap işledin, onu şöyle bir kafanda topla... Ondan sonra onun kötülerini kafandan çıkar, iyilerini alıkoymak için yarına hazırlan! Tefekkür bu.

Yarın bu yaptıkların hataları yapmamak için Cenâb-ı Hak'a söz ver! Ertesi gün de bu hassas niyetle bir şeyler olur.

Allah biz affetsin... Cenâb-ı Hak, Rasûlüllah'ın hürmetine, onun ashabının hürmetine, ona lâyük olabilecek bir ümmet seviyesine bizleri fazl u keremi ile ulaştırın...

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

12. 09. 1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU / Hadis Dersleri'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü